

Läsresan Läsebok åk 2

Bearbetad text och bild

Information till läraren

Originalbokens ISBN: 978-91-8835-977-3

SPSM-verksnummer: 41229

Den här läraranvisningen är till för att du som undervisande lärare ska få information om hur det pedagogiskt anpassade läromedlet skiljer sig från originalläromedlet och om hur ni kan arbeta med det.

Pedagogisk anpassning gör läromedel tillgängliga för elever med synnedsättning genom att text och bilder bearbetas. Bearbetningen av läromedlet innebär att eleven kan använda samma läromedel som sina seende klasskamrater. Innehållet har samma syfte, nivå och pedagogiska innehåll som originalet.

SPSM producerar e-böcker i Textview- och HTML-format. Läromedlet kan också framställas i tryckt punktskrift. E-boksformatet HTML kan finnas i två olika versioner, en version med bearbetad text och bild och en obearbetad version.

Till det anpassade läromedlet kan det finnas tillhörande svällpappersbilder. Plocka upp eventuella svällpappersbilder så snart du kan och förvara pärmarna stående. Detta för att bilder och punktskrift inte ska skadas.

Till svällpappersbilderna finns en separat läraranvisning. I den finns det tips på hur man avläser och utforskar en taktill bild tillsammans med eleven. Läraranvisningen bifogas med leveransen av svällpappersbilderna men den finns också som nedladdningsbar pdf i SPSM:s webbutik.

Du kan behöva ytterligare vägledning gällande punktskrift. Se till att ha tillgång till Punktskriftsnämndens handledningar. De finns som nedladdningsbara pdf:er på Punktskriftsnämndens hemsida. I handledningarna står det exempelvis hur olika punktskriftstecken ser ut i punktskriftsboken och på svällpappersbilderna.

Följande skrifter är bra att ha till hands:

- *Svenska skrivregler för punktskrift*, Punktskriftsnämnden
- *Punktskriftens skrivregler för matematik och naturvetenskap*, Punktskriftsnämnden
- *Fonetik och punktskrift*, Punktskriftsnämnden
- *Räkna med mig*, SPSM

Har du frågor, eller vill dela med dig av dina synpunkter på den pedagogiska anpassningen av detta läromedel, mejla till anpassningsfunktionen@spsm.se.

Behöver du komma i kontakt med försäljningen går det bra att mejla till order@spsm.se eller ringa på telefonnummer 010-473 57 11.

Trevlig läsning!

Innehåll

E-bok i HTML-format	1
E-bok i Textview-format	1
Tryckt punktskrift	2
Generella förändringar av boken	4
Sidspecifika förändringar	6
Pedagogiska tips	10
Bildbeskrivningar	13

Information om de olika formaten och text till läsaren

E-bok i HTML-format

Webbläsare

En bok i HTML-format läser du i ett webbläsarprogram. Tänk på att boken kan se olika ut i olika webbläsare. Det är viktigt att se till att boken fungerar innan eleven börjar använda den. Exempelvis kan matematiskt innehåll se olika ut och i vissa webbläsare fungerar det dåligt.

Kontakta SPSM om ni får problem med webbläsare.

Till läsaren av den anpassade boken

Här finns information riktad till eleven om hur boken är anpassad. Läs igenom informationen tillsammans med eleven.

alla texter går att lyssna på. de finns på läsresan.se

boken har många bildbeskrivningar.

i texterna finns ord inom parentes. det är de ord som du tränar lite extra på i ord att förstå.

i boken finns det en tecknad grön drake. när den säger något står det i din bok draken säger.

tveka aldrig att fråga din mentor om du behöver ha något extra förklarat.

E-bok i Textview-format

En bok i Textview-format läser du i läsprogrammet Textview. Läsprogrammet finns att ladda ned gratis från Myndigheten för tillgängliga medier. Textview finns endast för Windows-datorer.

Det är viktigt att se till att boken fungerar innan eleven börjar använda den. En e-bok i Textview-format är organiserad som en pärm med flikar.

Stilsorter som exempelvis fet eller kursiv stil återges inte i Textview-boken. Eventuell markerad text skrivs istället med VERSALER.

Till läsaren av den anpassade boken

I den pedagogiskt anpassade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

alla texter går att lyssna på. de finns på läsresan.se

boken har många bildbeskrivningar.

i texterna finns ord inom parentes. det är de ord som du tränar lite extra på i ord att förstå.

i boken finns det en tecknad grön drake. när den säger något står det i din bok draken säger.

tveka aldrig att fråga din mentor om du behöver ha något extra förklarat.

Tryckt punktskrift

Tryckt punktskrift levereras med enkelsidigt eller dubbelsidigt tryck. Antingen är den skriven med glest tryck som har text på varannan rad eller med tätt tryck som har text på varje rad.

Svartskriftskopia av punktskriftsboken

Följ med i elevens bok! För att du ska kunna läsa samma text som eleven läser finns en nedladdningsbar pdf som heter **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**. Där kan du se hur hela boken, sida för sida, är pedagogiskt anpassad och utformad.

Pdf:en är en spegling av punktskriftsboken, men i svartskrift, vilket innebär att punktskriftens förtecken för siffror, versaler, stilsorter och liknande återges med svartskriftstecken. Till exempel kommer du att se siffertecknet (p3456) som tecknet #, och versaltecknet (p6) som tecknet _ före bokstaven.

Filen finns att ladda ner i SPSM:s webbutik, <https://webbutiken.spsm.se/>

Sök på bokens titel i SPSM:s webbutik och ladda ner filen som heter **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**. Där finns också den här informationen till läraren som pdf.

Observera att svartskriftskopian kan ha ett udda pappersformat, FA44, och det kan påverka möjligheten att skriva ut den. Bäst är att läsa bilagan digitalt.

Till läsaren av den anpassade boken

I den pedagogiskt anpassade boken återfinns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

alla texter går att lyssna på. de finns på läsresan.se

boken har många bildbeskrivningar.

i texterna finns ord inom parentes. det är de ord som du tränar lite extra på i ord att förstå.

i boken finns det en tecknad grön drake. när den säger något står det i din bok draken säger.

tveka aldrig att fråga din mentor om du behöver ha något extra förklarat.

Generella förändringar av boken

I detta avsnitt beskrivs de generella tillägg och ändringar som är gjorda i den punktskriftsläsande elevens läromedel, till exempel på vilket sätt ikoner eller text i marginalen är hanterade. Särskilda lösningar kan finnas i punktskriftsboken eller i e-boken i Textview-format.

Titta i elevens e-bok, eller i Svartskriftskopia av punktskriftsboken, för att se exakt hur det pedagogiskt anpassade läromedlet skiljer sig från originalboken.

- Eventuella stavfel från originaltexten kan ha korrigerats.
- Till läraren, Register och baksidestext utgår.
- Boken har inga versaler.
- Kursiv- och fetstilsmarkering av ord eller hela meningar utgår.
- Gulmarkerade ord i kapitlens boktexter skrivs inom parentes.
Exempel sid. 16:
... men Vashti satt (envist) kvar ...
... i en (snöstorm), sa hon.
osv.
- Kontrollera så att eleven kan punktskriftstecknen för parentes. (p236 p356)
- Inga svällpappersbilder finns till boken.
- Alla bilder är inte beskrivna, men det finns ändå en hel del bildbeskrivningar med. Det är svårt att få ut samma information ur en kortfattad beskrivning. Diskutera gärna bilderna och ge eleven mer information där det behövs.
- Vissa bildbeskrivningar kommer eleven att behöva för att kunna besvara uppgifter i Arbetsboken.
- Några "bildtexter" och "text som finns i bild" är inkluderad i brödtexten.
- Nytt kapitel börjar på ny sida.
- Draken är presenterad i texten Till läsaren. Den finns med i boken där den kommenterar något i en pratbubbla.
- Ord att förstå:
Fotografierna utgår.
Orden numreras 1-7 och skrivs enligt nedan:
Exempel sid 14
 - *Läs orden och meningarna tillsammans.*
 - *Hitta på nya meningar till varje ord.*
 1. *envist - Hunden ligger envist kvar.*
 2. *snöstorm - Det är snöstorm idag. osv.*

- Serietexterna skrivs som brödtext och inget annat anges. (Se t.ex. sid. 96 nedan)
- Det finns inte några svällpappersbilder till "Fixa steg för steg" (Huvudkrukor och Bokmärken). Till huvudkrukor behövs extra material. Bokmärken måste klippas av vanligt papper.

Sidspecifika förändringar

Här kan du läsa om sidspecifika tillägg och ändringar, förutom de generella, som vi vill göra dig särskilt uppmärksam på. Det kan vara uppgifter som har utgått eller sidspecifika instruktioner till dig som lärare, till exempel att ta fram konkret material. Det kan också handla om att återanvända uppgifter eller bilder från tidigare avsnitt.

6-7

Läsförståelseaffisch

Tankebubblornas text skrivs löpande i lista.

så här gör jag för att förstå det jag läser!

- jag ser bilder i mitt huvud ...
- jag ställer frågor och är nyfiken ...

osv.

8-13

Alla texter 8-13

En modell för alla sidornas uppställning:

jag förutser

bokens titel - en klantig robot.

text ur boken - roboten kastar snabbt upp pannkakan i luften.

tankar - jag tror att den klantiga roboten kommer att få pannkakan i huvudet.

- jag tror att boken kommer att handla om ...
- eftersom det här har hänt så tror jag att nu ...
- kanske kommer huvudpersonen att ...

15

Om tid finns kan man rita någon enkel bildillustration på elevens ritmuff t.ex. olika storlekar på prickar OCH att rita en prick genom att INTE rita en prick (sid. 23) så att eleven förstår principen.

Kontrollera så att eleven kan tecknen för parenteser (p236 och p356)

I annat fall lär eleven dem då många av de gulmarkerade orden i boken markeras med parenteser.

76

Telefonen

Det finns bildbeskrivningar, men de behöver förtydligas.

96

Seriens texter är skrivna som brödtext, så här:

seriens namn - katten nils

händelse 1 (4 serierutor)

1. nils och morris sitter och ritar när nils säger
- morris ... tycker du att det är ok att ljuga för sin bästis?
2. morris tittar på nils och säger
- nä, aldrig! det är det värsta man kan göra. kompisar ska alltid vara ärliga mot varandra till 100 procent!
3. nils tittar på morris och säger
- ok!
4. nils pekar på morris teckning och säger
- din teckning är jätteful!
morris ser sur ut.

102

Bubblor

Texten är skriven i lista:

- en rund bubbla betyder att jag pratar.
- en sicksackformig bubbla betyder - oj vad jag skriker högt!
- bubblan som ser ut som ett moln betyder att jag tänker.
- en streckad bubbla betyder att jag viskar.

103

Ljudord

Texten är skriven i lista:

- en kille sparkar en boll genom en glasruta - krasch! tjoff!
- en kille i badbyxor hoppar i en vattenpöl - plask!
- en tjej ligger med en skärm framför sig - zapp!
- en kille ligger med täcke och kudde - zzzz

103

Symboler

Texten är skriven i lista:

- en glödlampa är en symbol för att någon får en idé.
- hjärtan är symbol för kärlek.
- noter betyder att figuren sjunger eller spelar musik.
- fartränder från en bil visar att något rör sig fort.

141

Det finns bildbeskrivningar till månens faser, men samtala gärna om dem tillsammans med klassen, om hur solen lyser på månen.

153-166

Texten i det gula fältet till bilden utgår. Endast texten till sid. 167 finns med som brödtext.

170-177

Huvudkrukor och Bokmärken

Här får eleven endast instruerande text. Ej bilder eller bildbeskrivningar.

181

Det finns inga svällpappersbilder till denna sida. Sidan skrivs med text så här:

det här är dina sinnen:

synen

i ögat finns hornhinna, pupill, regnbågshinna (iris), lins, näthinna och synnerv.

hörseln

i örat finns hörselgång, trumhinna, hammare, städ, örontrumpet och snäcka.

luktsinnet

i näsan finns näshåla, luktnervens grenar och luktbulb.

smaken

på tungan finns papiller med smaklökar.

känsln

i huden finns värme, smärta, kyla och beröring.

202-203

Återberätta

Eleven har fått en kort bildbeskrivning av bilderna utifrån bokens texter. Men då det är eleven som ska återberätta har bildbeskrivningen inga detaljer.

202

Denna text finns tillagd istället för bilderna:

här är fem tecknade bilder från berättelsen kungens nya kläder.

1. två gubbar bugar hos kungen.
2. kungen och hans ministrar tittar på när gubbarna väver.
3. gubbarna har ingen tråd i nålen och klipper i luften med saxen.
4. kungen ser sig i spegeln utan kläder.
5. kungen går i parad.

203

Denna text finns tillagd istället för bilderna:

Här är sex tecknade bilder från berättelsen Spökipiraten.

1. isa kämpar vid rodret.
2. santino spejar och ser ett blinkande ljus.
3. santino ser en mörk gestalt med slängkappa och trekantig hatt.
4. santino lyfter ett tungt gyllene skrin.
5. isa och santino vaknar på gamla säckar.
6. Isa styr Bettina ut ur hamnen.

Pedagogiska tips

I detta avsnitt hittar du pedagogiska och metodiska förslag på hur ni kan arbeta med boken. Här återfinns också förslag på olika pedagogiska hjälpmedel som ni kan behöva köpa in eller ta fram för att ni ska kunna arbeta med boken på ett bra sätt.

Tid, förförståelse, individuell genomgång och syntolkning

- Den punktskriftsläsande eleven behöver mer tid till uppgifterna och det är elevens rättighet att få tillräckligt med tid även vid prov.
- Eleven med synnedsättning behöver förförståelse inför momentet eller uppgiften som kommer. Till exempel att få tid att läsa igenom text eller bildbeskrivningar eller titta på svällpappersbilden innan eleven lyssnar på en hörövning eller ska genomföra en uppgift.
- Du behöver syntolka bilder, dels de som visas tillsammans i klassrummet och dels individuellt till eleven. Informationen från bildbeskrivningar eller svällpappersbilder kan aldrig ge exakt samma information som seende elever får genom att titta på bilderna. Samtal om bilderna som förekommer i boken kan ge extra information som eleven kan ha nytta av för att få samma förståelse som sina seende klasskamrater.
- Om boken innehåller återkommande figurer eller personer behöver eleven få en presentation av dessa.
- Det som är allmänt känt som till exempel kända personer, berömda byggnader, konstverk och så vidare bör beskrivas.

Praktiskt arbetssätt för eleven och läraren

- Eleven behöver god ordning på sin dokumentation av svar och liknande genom att ha särskilda mappar för olika böcker/ämnen på sin dator där de kan lagra sina filer.
- Eleven kan anteckna kapitel, avsnitt och sedan uppgiftsnummer vid svar.
- Markera kapitlets styckeordlista i punktskriftsboken med gem eller liknande, så att det går snabbt att växla mellan text och ordlista.
- Praktiska hjälpmedel kan vara häftmassa eller vaxsnören för att markera saker.
- Var inte rädd för att klippa isär svällpappersbilder om det passar din elev bättre att arbeta med ett objekt i taget.
- Du kan också täcka delar av svällpappersarket med ett blankt papper om det är för många objekt på svällpappersarket.
- Eleven behöver förstås tillgång till grundutrustning såsom kartor och andra basbilder i svällpapper. Du hittar dessa i webbutiken.

- Hjälp eleven att undersöka och förstå sig på tabeller och hur dessa kan vara uppställda. Många gånger bearbetas tabeller till listor i de anpassade läromedlen, men färdigheten att läsa tabeller har man nytta av.
- Undersök den information som finns på SPSM:s webbplatser:
 - <https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/synnedsattning/>
 - <https://webbutiken.spsm.se/>
 - <https://www.spsm.se/laromedel/punktskrift-laromedel/fonetik-i-anpassade-laromedel/>

Undervisning i matematik och NO

- Eleven måste få tid att undersöka laborationshjälpmedel före laboration.
- Eleven behöver taktila mätverktyg som linjal och gradskiva, passare, molekylmodeller med kulor och pinnar, modeller som visar på kvadrat och kubikmått (cm, dm), ritmuff, häftmassa, abakus, taktill klocka med rörliga visare.
- Konkret material som plockmaterial (till exempel knappor, multikuber, stenar eller dylikt) i kombination med sorteringsfack är lämpligt för de yngre årskurserna.
- Låt eleven använda kroppen som måttenhet.
- Istället för att eleven ska ställa upp tal refereras ofta till att eleven ska använda sin abakus.
- Använd gärna verkliga saker så långt det är möjligt. Samla till exempel på förpackningar under läsåret för att kunna arbeta med volym och former.
- Finns det möjlighet att arbeta med riktiga pengar lär sig eleven att känna igen olika mynt och sedlar.
- Fördjupad information om matematiknotation i e-böcker i Textview-format: <http://asciimath.org/>

Matematikhandledningar

- Räkna med mig, matematik för punktskriftsläsande elever (artikelnummer 10386).
- Räkna med abakus, handledning och övningsbok (artikelnummer 11600 och 11602).

Matematikmaterial i SPSM:s webbutik

Sök i webbutiken efter laborativt material, matematik eller målgrupp synnedsättning.

Exempel på material:

- Abakus (artikelnummer 10270, 10271)
- Gradskiva (artikelnummer 13263)
- Korkplatta (artikelnummer 15001)
- Linjal (artikelnummer 13260, 13261)
- Mönsterram (artikelnummer 13274)
- Sorteringsfack (artikelnummer 13264, 13265, 13266)
- Vinkelhake (artikelnummer 13262)

Rita egna bilder

- Om du ritar bilder till eleven, förenkla så mycket som möjligt. Glöm inte att förklara bild och sammanhang tydligt.
- Ritmuff eller vanligt papper på en s.k. Blackboard (artikelnummer 10326) kan användas för att rita och förklara enkla bilder eller förhållanden. Dessa kan även användas av eleven själv.
- Att använda dessa ritverktyg i kombination med korkplatta är ett annat sätt. Då kan man sticka nålar i bilden och dra sträckor med tråd.
- Vaxsnöre är också ett användbart material för att skapa egna bilder eller markera saker på svällpappersbilder.

Bildbeskrivningar

Här hittar du en sammanställning av alla de bildbeskrivningar som beskriver originalbokens bilder.

15

tecknad bild av vashti som håller i en pensel med förlängt skaft. vashti målar en stor röd prick.

23

tecknad bild. vashti målar en stor, vit prick genom att måla med färger runt omkring, utanför den vita pricken.

29

tecknad bild av en orm som har slingrat sig runt en mus. endast musens huvud syns. musen tittar på ormen.

43

tecknad bild av fyra olika varelser.

1. ett vitt spöke med kedja runt halsen säger buu.
2. ett grönt monster.
3. en grå varelse med päls och svans.
4. en lila varelse med vingor och draksvans.

57

tecknad bild av en kung med fina kungakläder från förr. kungen håller i en handspegel och speglar sig i en stor spegel med guldrum. nedanför sitter en liten hund och tittar på kungen.

68

foto av h. c. andersen som staty. han sitter ner, är klädd i frack och hög hatt och har en käpp i knät. i ena handen håller han en bok.

69

foto. en bronsskulptur av den lilla sjöjungfrun som sitter på en sten.

71

svartvitt foto på en kvinna som håller i en gammaldags telefon. i nedre delen av bilden finns ett färgfoto på en kvinna med en modern mobiltelefon.

76

foto på nio olika telefoner.

1. 1870-tal. telefonpelare med nummerskiva, mikrofon och en separat handhögtalare.
2. 1890-tal. telefon med vev, nummerskiva, mikrofon och en separat handhögtalare.
3. 1930-tal. backelittelefon med lur på ställning och nummerskiva.
4. 1950-tal. kobratelefon. apparatdelen och luren i ett enda stycke.
5. 1960-tal. dialogtelefon med lur och nummerskiva.
6. 1970-tal. diavox. telefon med lur och knappsats.
7. 1980-tal. bärbar mobiltelefon med knappar på lur och sladd. stor och tung. bars som en väska över axeln.
8. 1990-tal. bärbar mobiltelefon utan sladd, med knappar, antenn och inbyggt batteri.
9. 2020-tal. modern smart mobiltelefon med stor pekskärm.

81

tecknad bild av albin som står och tittar på en grön leguan i ett terrarium. bredvid honom sitter en hund som också tittar på leguanen.

95

tecknad bild av katten nils och katten morris. nils är gul och morris är brun och svart. de sitter och ritar med färgkritor.

nils tittar på morris när han ritar.

105

sex foton av små djur.

1. en ihoprullad tusenfoting.
2. en gråsugga.
3. en dyngfluga.
4. en daggmask.
5. en spyfluga.
6. en snigel med skal.

105

fyra cirklar med pilar emellan som går runt i en cirkel och visar en rundgång, cirkulation.

106

foto av en daggmask. den är ett ryggradslöst djur. den är ljusbrun, mjuk, långsmal och saknar ben. kroppen har en slags ring en bit ner på ena änden.

107

foto av en dyngfluga. den är lite gulaktig, har två vingar, sex ben och är ca 1 cm lång.

107

foto av en gråsugga. den är grå, oval, har en ryggsköld, 14 ben, litet huvud med fasettögon och två antenner. den är ca 1 cm lång.

107

foto av en tusenfoting med många ben. den är ett leddjur, har mörkgrå långsträckt kropp och gula ben. den är ca 2 cm lång.

107

foto av en spyfluga. den är lite metallskimrande, har två vingar, sex ben och är ca 1,5 cm lång.

107

foto av en brun snäcka (snigel med skal) och en svart snigel utan skal. båda har ett par tentakler (antenner) med små ögon.

109

tecknad bild av en återvinningsplats. det finns flera containrar med skyltar där det står glas, trä, ris, plast och metall. två personer står vid olika containrar och slänger saker.

112

tecknad bild. en person lyfter på en blomkruka som stått på stenplattor. under krukan ligger gråsuggor.

115

tecknad bild av en flygande blå fågel, två trä och blommor i olika färger som växer på marken.

125

tecknad bild av polly med glasögon. på pollys huvud sitter en vit mus. runt omkring polly finns olika saker bl.a. en fjäder, ett gosedjur, en bok, en hängande fladdermus, en mus i pappersflygplan och en kvist med löv.

135

tecknad bild av polly i museet. där finns en hylla med saker och en dörröppning till ett lager. polly och hennes hund försöker skjuta in en stor elefant genom dörröppningen.

137

foto på en stor, rund lysande måne vid vatten. månens sken speglas i vattnet.

141

fem tecknade bilder på månfaser.

1. solen lyser upp en liten del av månen, skäran syns på höger sida.
2. solen lyser upp halva månens sida, vänstra sidan är mörk.
3. solen lyser upp hela månens sida.
4. solen lyser upp halva månens sida, högra sidan är mörk.
5. solen lyser upp en liten del av månen, skäran syns på vänster sida.

146

svartvitt foto av ett skoavtryck i grus.

147

foto uppifrån. en stor raket står intill en raketramp. det är mycket eld och rök under raketten.

148

foto av en astronaut som har rymddräkt och går på månen.

149

foto av en månbil som körs av en astronaut i rymddräkt. månbilen är en öppen bil med fyra däck och ett säte på mitten. intill sätet sitter en slags styrstation.

151

tecknad bild på hunden dex. han flyger ovanför en gata iklädd en superhjärte-dräkt. det är en röd dräkt med grön mantel och bokstaven d på framsidan.

169

foto av olika pyssel. fotot visar bl.a. en lampa med små figurer fastlimmade. på en burks lock sitter en gorillafigur fastlimmad. en burk har klätts in med kartbilder och i locket finns en skåra för att stoppa ner pengar i.

171

foto på tre målade krukor - blå, rosa och grön. den blå krukans har målade ögon. i en kruka växer det grönt gräs och i en annan kruka växer krasse.

175

foto av en boks text sida. i boksidans övre hörn sitter ett vikt pappersbokmärke som ser ut som ett monster.

179

tecknad bild av fyra personer. en tjej sträcker fram näsan och luktar. en kille biter och smakar. en tjej sätter handen vid örat och lyssnar. en kille pekar och tittar.

189

tecknad bild på ett piratskepp med en flagga i toppen på en mast. det är höga vågor. isa står vid rodret och santino håller sig i skeppets kant.